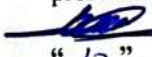

"Təsdiq edirəm"
"Tədris məsələləri" üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:
 dos.Z.I.Məmmədov
"12" 08 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050103 Coğrafiya müəllimliyi

Fakültə: Tarix, coğrafiya və incəsənət

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı. S/f (Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyasının tədrisinin məktəb kursu) (xəritədə işləmək)

Fənn proqramı: ("Coğrafiya və ekologiya" kafedrasının 05 fevral 2020-ci il 06 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: İPFS-B03

Tədris ili: IV (2025-2026). Semestr: VIII

Tədris yükü: cəmi: 75 saat. Auditoriya saati -75 (30 saat mühazirə, 30 saat seminar, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

Auditoriya N:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı soyadı, dərəcəsi: Bayramov Telman Bəhmən oğlu b/m

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Əli Məmmədov küçəsi 40

Məsləhət saati: II gün saat 15⁰⁰-da.

E-mail ünvanı: bayramov.47@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. N.Allahverdiyev. "Azərbaycan iqtisadi coğrafiyası". Bakı, 1992
2. R.M Məmmədov. "Azərbaycan iqtisadi coğrafiyası". Bakı, 2010.
3. T.Həsənov "Orta məktəb üçün Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası". Dərs vəsaiti. Bakı, 1994.

IV. Perekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən hər hansı fənninin tədrisi vacib deyildir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədləri: Orta məktəb şagirdlərinə Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası kursunun 8 fəslə əsasında tədrisini müasir tələblər uyğun qurmaq şərtlə fəal dərsi düzgün və səmərəli yolla qurulması qaydalarını öyrətmək, əyaniliyi artırmaq üçün kontur xəritələrdən istifadə etmək üsulunu öyrətmək. S/f (Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyasının tədrisinin məktəb kursu) (xəritədə işləmək) fənni Azərbaycanın iqtisadi rayonları, əkinçilik, sənayesi, nəqliyyatı haqqında tələbləri dərindən məlumatlandırmaqdan ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzəə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50 baldır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bal üzrə qiymətləndirilə bilər. Qiymət meyarları aşağıdakı qaydadadır:

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açır.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, seminar 30 saat, laboratoriya 15 saat. Cəmi 75 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Tarix			
		Müh.	Sem.	Lab.	
1	2	3	4	5	6
1	Mövzu: Azərbaycanın inkişafında iqtisadi-coğrafi mövqeyin rolu. Plan: 1. Azərbaycanın iqtisadi-coğrafi mövqeyi 2. Azərbaycanın geosiyasi mövqeyi 3. Azərbaycanın (ECM) ekoloji-coğrafi mövqeyi 4. Məskunlaşma anlayışı 5. Kənd məskunlaşması anlayışı	2	2	1	

	6. Şəhər məskunlaşması anlayışı <i>Mənbə:</i> [1;2;3]				
2	Mövzu: Azərbaycan ərazisində təsərrüfat sahələrinin yerləşməsi prinsipləri. Plan: 1. Maşınqayırma sənayesi 2. Yanacaq energetika sənayesi 3. Yüngül sənaye sahələri 4. Qara metallurgiya sənayesinin yerləşməsində xammalın rolu. 5. Dəmir filizi yataqları <i>Mənbə:</i> [1;2;3]	2	2	1	
3	Mövzu: Yanacaq energetika sənayesinin inkişafında neft və təbii qazın rolu. Plan: 1. Neft yataqlarının mövcudluğu 2. Təbii qaz yataqların mövcudluğu 3. Alternativ enerji mənbələri <i>Mənbə:</i> [1;2;3]	2	2	1	
4	Mövzu: Azərbaycanda yüngül və yeyinti sənayesinin aqrosənaye kompleksindən asılılığı Plan: 1. Aqroiqlim ehtiyatı 2. Əmək tutumlu sahələri 3. Elm tutumlu sahələri 4. Azərbaycanın təbii ehtiyat potensialının onun təsərrüfatının inkişafındakı rolu 5. İqlim və su ehtiyatlarının təsərrüfatın inkişafında rolu 6. Torpaq, bitki örtüyünün və rekreasiya ehtiyatlarının təsərrüfatın inkişafında rolu <i>Mənbə:</i> [1;2;3]	2	2	1	
5	Mövzu: Kimya sənayesinin inkişafında ekoloji amillərin nəzərə alınması yolları. Plan: 1. Kimya sənayesinin sahələri 2. Mədən kimyası 3. Neft-kimya sənayesi 4. Atmosferin mühafizəsi <i>Mənbə:</i> [1;2;3]	2	2	1	
6	Mövzu: Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında nəqliyyatın rolu Plan: 1. Nəqliyyatın rolu 2. Quru yol nəqliyyatı (dəmiryol və avtomobil nəqliyyatı) 3. Hava nəqliyyatı 4. Boru kəmərlər nəqliyyatı <i>Mənbə:</i> [1;2;3]	2	2	1	

7	Mövzu: Xəzərin Azərbaycan iqtisadiyyatında rolu Plan: 1. Böyük və kiçik kabotaj daşınmalar 2. Bakı-Aktau dəniz limanı 3. Bakı-Türkmənbaşı limanı 4. Bakı-Həştərxan limanı Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
8	Mövzu: Xarici iqtisadi əlaqələr Plan: 1. Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələri 2. Azərbaycanın ixrac-idxal əməliyyatları 3. İnvestisiya və tikinti Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
9	Mövzu: Beynəlxalq Təşkilatlarda Azərbaycanın iştirakı Plan: 1. Avropa Şurası 2. İslam Konfransı təşkilatı 3. Müstəqil Dövlətlər Birliyi təşkilatı Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
10	Mövzu: İqtisadi rayonların yaradılmasında nəzərə alınan prinsiplər. Plan: 1. Coğrafi əmək bölgüsü 2. İqtisadi-coğrafi rayonlaşdırmanın mərhələləri 3. İqtisadi-coğrafi rayonlaşdırmanın prinsipləri Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
11	Mövzu: İqtisadi-coğrafi rayonlar - 1 Plan: 1. Şəki-Zaqatala iqtisadi-coğrafi rayonu 2. Dağlıq Şirvan iqtisadi-coğrafi rayonu 3. Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu 4. Abşeron iqtisadi-coğrafi rayonu Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
12	Mövzu: İqtisadi-coğrafi rayonlar - 2 Plan: 1. Yuxarı Qarabağ iqtisadi-coğrafi rayonu 2. Gəncə-Qazax iqtisadi-coğrafi rayonu 3. Kəlbəcər-Laçın iqtisadi-coğrafi rayonu Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
13	Mövzu: İqtisadi-coğrafi rayonlar -3 Plan: 1. Mərkəzi Aran iqtisadi-coğrafi rayonu 2. Lənkəran iqtisadi-coğrafi rayonu 3. Naxçıvan iqtisadi-coğrafi rayonu Mənbə: [1;2;3]	2	2	1	
14	Mövzu: Kontur xəritələrdə iqtisadi məzmunlu xəritələrin işlənilməsi - 1 Plan: 1. Əhali məskunlaşmasının xəritəsini tərtib etmək	2	2	1	

	2. İnzibati rayon mərkəzlərinin xəritəsini tərtib etmək 3. Təbii sərvətlərin xəritədə şərti işarələrlə təsviri <i>Mənbə: [1;2;3]</i>				
15	Mövzu: Kontur xəritələrdə iqtisadi məzmunlu xəritələrin işlənilməsi - 2 Plan: 1. Əsas neft və qaz ixracatında rolu olan boru-kəmərlərin xəritəsinin tərtibi 2. Xarici ölkələrə yük ixracatında rolu böyük olan dəmir yolu xəritələrinin tərtibi 3. Yük ixracatında rolu olan avtomobil yollarının xəritəsini tərtib etmək <i>Mənbə: [1;2;3]</i>	2	2	1	
	Cəmi:75	30	30	15	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Orta məktəb şagirdlərinə Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası kursunun 8 fəslə əsasında tədrisini müasir tələblər uyğun qurmaq şərtlə fəal dərsi düzgün və səmərəli yolla qurulması qaydalarını öyrətmək, əyaniliyi artırmaq üçün kontur xəritələrdən istifadə etmək üsulunu öyrətmək. S/f (Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyasının tədrisinin məktəb kursu) (xəritədə işləmək) fənni Azərbaycanın iqtisadi rayonları, əkinçilik, sənayesi, nəqliyyatı haqqında tələbələrə dərindən məlumatlandırmaqdan ibarətdir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası haqqında məlumatları məktəb dərslikləri üzrə təhlil edir;
- Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası haqqında mövzunu tədris etməyin qaydalarını öyrənir;
- Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası haqqında olan dərslərin icmalını- gündəlik planlaşdırmasını tərtib etməyi bacarır;
- Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası haqqında dərslərin kurikulum tələblərinə uyğun təqdim edir;
- Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası haqqında məlumatları kontur xəritəyə köçürməyi öyrənir;

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları:

1. Azərbaycanın iqtisadi-coğrafi mövqeyinin tədrisi
2. Azərbaycanın geosiyasi mövqeyinin tədrisi
3. Azərbaycanın (ECM) ekoloji-coğrafi mövqeyinin tədrisi
4. Təsərrüfat sahələrinin inkişafına əhali məskunlaşmasının təsirinə tədrisi
5. Maşınqayırma sənayesinin tədrisi
6. Yanacaq energetika sənayesinin tədrisi
7. Yüngül sənaye sahələrinin tədrisi
8. Dəmir filizi yataqları mövzusunun tədrisi
9. Qeyri-filiz mənşəli qazıntılar mövzusunun tədrisi
10. Filiz mənşəli qazıntılar mövzusunun tədrisi
11. Nəqliyyatın rolu mövzusunun tədrisi
12. Neft yataqlarının mövcudluğu mövzusunun tədrisi
13. Təbii qaz yataqlarının mövcudluğu mövzusunun tədrisi

13. Təbii qaz yataqların mövcudluğu mövzusunun tədrisi
14. Alternativ enerji mənbələri mövzusunun tədrisi
15. Aqroiqlim ehtiyatı mövzusunun tədrisi
16. Əmək və elm tutumlu sahələri mövzusunun tədrisi
17. Azərbaycanın təbii ehtiyat potensialının onun təsərrüfatının inkişafındakı rolu mövzusunun tədrisi
18. İqlim və su ehtiyatlarının təsərrüfatın inkişafında rolu mövzusunun tədrisi
19. Torpaq, bitki örtüyünün və rekreasiya ehtiyatlarının təsərrüfatın inkişafında rolu mövzusunun tədrisi
20. Kimya sənayesinin sahələri mövzusunun tədrisi
21. Neft-kimya sənayesi mövzusunun tədrisi
22. Naxçıvan iqtisadi rayonu
23. Atmosferin mühafizəsi mövzusunun tədrisi
24. Quru yol nəqliyyatı (dəmiryol və avtomobil nəqliyyatı) mövzusunun tədrisi
25. Su nəqliyyatı (dəniz və çay nəqliyyatı) mövzusunun tədrisi
26. Boru kəmərləri nəqliyyatı mövzusunun tədrisi
27. Hava nəqliyyatı mövzusunun tədrisi
28. Xəzərin Azərbaycan iqtisadiyyatında rolu mövzusunun tədrisi
29. Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələr mövzusunun tədrisi
30. Beynəlxalq Təşkilatlarda Azərbaycanın iştirakı mövzusunun tədrisi
31. İqtisadi-coğrafi rayonlaşdırmanın mərhələləri mövzusunun tədrisi
32. Şəki-Zaqatala iqtisadi-coğrafi rayonu mövzusunun tədrisi
33. Dağlıq Şirvan iqtisadi-coğrafi rayonu mövzusunun tədrisi
34. Bakı iqtisadi-coğrafi rayonu mövzusunun tədrisi
35. Abşeron –Xızı iqtisadi-coğrafi rayonu mövzusunun tədrisi
36. Gəncə-Daşkəsən iqtisadi-coğrafi rayonu mövzusunun tədrisi
37. Şərqi Zəngəzur iqtisadi-coğrafi rayonu mövzusunun tədrisi
38. Mərkəzi Aran iqtisadi-coğrafi rayonun səciyyəsi mövzusunun tədrisi
39. Şirvan-Salyan sənaye qovşağı mövzusunun tədrisi
40. Lənkəran-Astara iqtisadi-coğrafi rayonun ümumi səciyyəsi mövzusunun tədrisi
41. Azərbaycanın şəhərləri və urbanizasiya səviyyəsi mövzusunun tədrisi
42. Məskunlaşmanın tipləri mövzusunun tədrisi
43. Şəhər və kənd məskənləri mövzusunun tədrisi
44. Əsas neft kəmərləri (Bakı-Novorossiysk, Bakı-Tibilisi-Ceyhan) mövzusunun tədrisi
45. Bakı-Tibilisi-Ərzurum qaz kəməri mövzusunun tədrisi
46. İpək yolu mövzusunun tədrisi
47. Şimal-Cənub magistral yolu mövzusunun tədrisi
48. Qərb-Şərq magistral yolu (Bakı-Qars dəmir yolu) mövzusunun tədrisi
49. Daxili avtomobil yolları mövzusunun tədrisi

I Kollektiv sualları (11.11.2025 tarixinədək keçirilən mövzular üzrə):

1. Azərbaycanın iqtisadi-coğrafi mövqeyi
2. Azərbaycanın geosiyasi mövqeyi
3. Azərbaycanın (ECM) ekoloji-coğrafi mövqeyi
4. Təsərrüfat sahələrinin inkişafına əhali məskunlaşmasının təsiri
5. Maşınqayırma sənayesi
6. Yanacaq energetika sənayesi
7. Yüngül sənaye sahələri
8. Dəmir filizi yataqları
9. Neft və qaz sənayesi

10. Nəqliyyatın rolu
11. Neft yataqlarının mövcudluğu
12. Təbii qaz yataqların mövcudluğu
13. Alternativ enerji mənbələri
14. Aqroiqlim ehtiyatı
15. Əmək və elm tutumlu sahələri

II Kollektiv sualları (16.12.2025 tarixinədək aralığında keçirilən mövzular üzrə):

1. Azərbaycanın təbii ehtiyat potensialının onun təsərrüfatının inkişafındakı rolu
2. İqlim və su ehtiyatlarının təsərrüfatın inkişafında rolu
3. Torpaq, bitki örtüyünün və rekreasiya ehtiyatlarının təsərrüfatın inkişafında rolu
4. Kimya sənayesinin sahələri
5. Mədən kimyası
6. Neft-kimya sənayesi
7. Atmosferin mühafizəsi
8. Quru yol nəqliyyatı (dəmiryol və avtomobil nəqliyyatı)
9. Su nəqliyyatı (dəniz və çay nəqliyyatı)
10. Hava nəqliyyatı
11. Boru kəmərləri nəqliyyatı
12. Xəzərin Azərbaycan iqtisadiyyatında rolu
13. Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələr
14. Azərbaycanın ixrac-idxal əməliyyatları
15. Nəqliyyatın coğrafiyası

S/f (Azərbaycanın iqtisadi coğrafiyası tədrisinin məktəb kursu) - fənninin sillabusu "Coğrafiya müəllimliyi" ixtisası (işçi proqramları üzə) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 Sentyabr 2025-ci il, protokol № 01).

Fənn müəllimi:

Kafedra müdiri:

b/m T.B.Bayramov

dos. S.Q.Əzizov